И поезията се притече на помощ на изчезващите видове

Новини | Наука | на 19.05.2025 06:00 | от Стела Джелепова

Защо говорим за това?

Често си мислим, че изкуството и науката са две съвсем отделни занимания. Ето един интересен (и важен) начин, по който можем да ги свържем.

Всеки ден четем тъжни новини за цели животински видове, които изчезват завинаги. Но за много от тях има надежда, докато достатъчно хора се борят за спасяването им. Учените правят всичко по силите си, но понякога и това не е достатъчно. Още по-важно е участието на обикновените хора, които съжителстват с тези животни. А наскоро към каузата се присъедини и още един неочакван помощник – поезията!

Ти може би познаваш бозайниците, известни на български като муткури, или морски свине. Те приличат на делфини, но като цяло са по-дребнички и имат симпатични заоблени муцунки. На света в момента съществуват осем вида от тях. Един от тях живее само в китайската река Яндзъ и никъде другаде. Това е и единственият вид муткур, който живее в река, а не в море.

Някога този вид живеел по цялото протежение на реката. Днес от него са останали по-малко от 1800 животни. Причината е голямата човешка дейност по Яндзъ – движат се много плавателни съдове, строят се язовири, има и незаконен риболов, да не говорим за замърсяването. Сега учените работят за спасяването му, но изследванията им се извършват само от две десетилетия. Ами преди това? Всъщност за този конкретен вид не се знае достатъчно. Тук обаче се намесва поезията.
Китайската поезия е много богата и много древна. И съдържа безкрайно много подробности за живота в страната. Ето защо екип учени прерови цялата огромна база данни с китайска поезия. Откриха цели 724 стихотворения, в които се говори за този вид. От тях половината споменават и точните места, които обитава. Някои от стихотворенията са много стари – още от 7. - 8. век. Те показаха на учените, че през последните 1400 години ареалът на муткурите е намалял с цели 65%. Броят на самите животни също е намалявал постепенно през вековете. Но в последните сто години спадът е наистина огромен. Най-сериозната причина са язовирите, построени на Яндзъ през 50-те години на 20. век. Те не позволяват на муткурите да се движат свободно по реката.

Този подход на учените е много интересен. Историците отдавна използват литературата за информация. В старите текстове четем например за реални земетресения и изригвания на вулкани. Използването им в биологията обаче е по-необичайно. Разбира се, еколозите подчертават, че данните трябва да се използват правилно. Все пак става дума за поезия, не за научни трудове. И все пак древните китайски поети са били интелигентни и образовани хора. Прави впечатление колко точни са наблюденията им и колко добре са описани животните.

Методът, използван от китайските учени, дава чудесна идея и на техните колеги. Те могат да го използват, за да разкрият миналото и на други застрашени видове. Някои казват, че сега виждат с нови очи историческата литература. Вече не само като извор на удоволствие за читателите, но и като научен инструмент. Учените се радват, че така сякаш водят разговор с древните поети.

Екипът продължава работа. Първо ще се опитат да определят как е изглеждала някога река Яндзъ, а след това ще потърсят начин да спасят обитателите ѝ и най-вече симпатичните муткури. Както казват хората от екипа, опазването на природата не е просто отговорност на съвременната наука. То е силно свързано с човешката култура и история. Изкуството ни помага да си припомним хармонията и уважението между човека и природата.

Послеслов от редактора: Истинското име на български на тези животни е "морски свине". Позволихме си да го сменим с името на друг подобен вид, муткурите, защото все пак става въпрос за древна поезия. Не можехме да си представим как древните поети пишат за "изумрудените води", сред които се мяркат... свине. Пък били те и морски. Молим да ни извините!

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/6609-i-poeziyata-se-priteche-na-pomosht-na-izchezvashtite-vidove

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени